

RAS Cultuurdag 2011 **Verslag**

VerRASsende Werken

provincie **HOLLAND**
ZUID

Caballero Fabriek, Den Haag
Organisatie: Kunstgebouw
Fotografie: Hans Tak
Tekst: Bina Ayar

De toekomst van cultuurparticipatie

Successen en debatten op RAS Cultuurdag

Twee jaar samenwerken in RAS Cultuur (Regionale Agenda Samenleving) heeft verrassende resultaten opgeleverd. Dat bleek tijdens de RAS Cultuurdag 2011 op 26 mei in de Caballero Fabriek in Den Haag. Behaalde successen kwamen aan bod. De deelnemers debatteerden met elkaar en met gedeputeerde Han Weber over de toekomst van kunst en cultuur in Zuid-Holland. Over één ding waren de aanwezigen het eens: de kwaliteit van cultuurparticipatie en -educatie moet geborgd.

Presentaties, debatten én actieve cultuurparticipatie. De ruim honderd deelnemers aan de RAS Cultuurdag die 's ochtends het Ketelhuis van de Caballero Fabriek betreden, hebben een afwisselend programma voor de boeg. Onder de aanwezigen wethouders, cultuurnetwerkers, ambtenaren cultuur en de nieuwe gedeputeerde voor Groen, Water, Cultureel erfgoed en Media, Han Weber. In het Coalitieakkoord 2011-2015 worden de autonome taken van de provincie voor cultuurparticipatie en -educatie afgebouwd. Naast terugkijken op successen zal het daarom vandaag vooral ook gaan over de toekomst van cultuurparticipatie.

De titel van de bijeenkomst: VerRASsende Werken. Dat twee jaar samenwerken in RAS Cultuur resultaten heeft opgeleverd, blijkt al uit de eerste presentatie. Tineke van Nimwegen, wethouder van Midden-Delfland, laat enkele best practices van RAS Haaglanden zien. Beelden van het theaterfestival Leidschendam-Voorburg 2010 worden afgewisseld met die van Cultuurmenu 55+ en cultuureducatie in Rijswijk. In Haaglanden is samengewerkt aan thema's die de gemeenten met elkaar verbinden, zoals vaarwegen, Romeinse vindplaatsen en de hofcultuur. Dat heeft resultaten opgeleverd, blijkt uit de cijfers die de wethouder toont. "Diverse doelgroepen, onder wie kinderen en 55+-ers, zijn nu bereikt.

“Diverse doelgroepen, onder wie kinderen en 55+-ers, zijn nu bereikt. Dat was anders niet gebeurd.”

Tineke van Nimwegen, wethouder van Midden-Delfland, laat enkele best practices van RAS Haaglanden zien.

Dat was anders niet gebeurd.” Bovendien: RAS Haaglanden en RAS Rotterdam hebben een intentieovereenkomst getekend om samen te werken. “Het is officieel: we hebben verkering.”

Successen

Ook elders heeft samenwerking tot successen geleid, zo blijkt. ‘Voorne in alle staten’, het culturele projectenprogramma van samenwerkende gemeenten op Voorne-Putten heeft onder meer een canon van de eilandgeschiedenis opgeleverd, inclusief een junior canon. Voor ouderen zijn er de ‘Wikiwijs-bijeenkomsten’. De geschiedenis van het eiland komt tot leven in onder meer tekenwedstrijden voor kinderen tijdens Open Monumentendag en in het project ‘Brielle achter de voordeur’.

Nathaly van der Wielen die de presentatie geeft, benadrukt dat de projecten niet hadden bestaan zonder de inzet en vakmanschap van Kunstgebouw.

Op Goeree-Overflakkee speelde de provincie ook een belangrijke rol in cultuurparticipatie. Eric Godrie, teamleider Maatschappelijk Ontwikkeling bij de gemeente Goedereede, vertelt in zijn presentatie dat er op zijn eiland tot 2006 geen cultuurbeleid was. “De aanzet daartoe is gezet via Kunstgebouw. Nu hebben we een meerjarenplan voor cultuurparticipatie en is er een Culturele Raad in oprichting.”

‘Projecten hadden niet bestaan zonder de inzet en het vakmanschap van Kunstgebouw’

Voor dat eiland komt de geplande afbouw van provinciale taken rond cultuur dan ook op een ongunstig moment. Een rondvraag van dagvoorzitter Ruben Maes langs aanwezige wethouders levert meer bezorgde reacties op. Nu de provinciale steun wegvalt, maken vooral de kleinere gemeenten zich zorgen over de toekomst van plaatselijke deelname aan kunst en cultuur.

Cultuurparticipatie primair een taak van de gemeente

Toch is cultuurparticipatie primair een taak van de gemeente. Dat stelt gedeputeerde Han Weber in de inleiding op zijn toespraak. Dat betekent niet dat kunst, cultuur en cultuurparticipatie niet belangrijk zijn, zegt hij desgevraagd. “Cultuur is het zout in de pap. Het draagt bij aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat. Het is alleen de vraag of het de taak van de provincie is. Ik ben van mening van niet.

Gedeputeerde Han Weber in debat met de aanwezige wethouders en ambtenaren Cultuur.

In het provinciaal hoofdlijnenakkoord beperken de cultuurtaken van de provincie zich tot behoud en ontwikkeling van cultureel erfgoed. De centrale vraag voor de gedeputeerde is hoe in de nieuwe taakverdeling cultuurparticipatie en –educatie kunnen worden geborgd. “Daarover moeten we vandaag in gesprek. Ik wil graag van u horen hoe u aankijkt tegen de toekomst, welke waarden u belangrijk vindt en wat de meerwaarde is van provinciale instellingen, zodat we ons tijdig kunnen voorbereiden op de periode na 2012.”

Een van de belangrijkste waarden is regionale samenwerking, zo blijkt uit de discussie met de gedeputeerde die volgt. Dat provinciale instellingen meerwaarde hebben, is ook evident. Vragen zijn er vooral over de omvang van de bezuinigingen. En over toekomst van cultuurdeelname in kleinere plaatsen.

‘Cultuur is het zout in de pap. Het is alleen de vraag of het een taak van de provincie is. Ik ben van mening van niet.’

Klaagzang

Dat er zorgen zijn, constateert ook workshopleider en stembevrijder Jan Kortie die vlak vóór de lunch het programmaonderdeel ‘Actieve cultuurparticipatie’, ofwel zingen, voor zijn rekening neemt. In koor wordt gezongen. Er is plaats voor klaagzang én de gedeputeerde wordt bezongen over zijn talenten. Want, zo stelt Kortie, ‘Wie kan praten, kan zingen’. En: ‘Jij hebt de muziek niet nodig om te horen, de muziek heeft jou nodig om gehoord te worden’. Cultuurparticipatie gaat ook over mooi meedoen, vindt hij. Meedoen is wat de aanwezigen doen en mooi klinkt het ook.

Net zo interactief is het Rondom Eén debat dat volgt op de lunch en de inleiding van spreker Dirk Noordman. Sommigen hebben tijdens de lunch al de stellingen die op de tafelkleden staan, besproken. Zoals: ‘Juist in tijden van cultuurbezuinigingen en afbouw van cultuurbeleid is regionale samenwerking nodig’. En: ‘Cultuurparticipatie kan worden geborgd via andere sectoren en instrumenten zoals cultureel ondernemerschap’.

Jan Kortie: “Wie kan praten, kan zingen.”

“Is er niet het gevaar dat we straks teveel gaan vragen aan bedrijven?” reageert één aanwezige op laatstgenoemde stelling. Een ander wil weten of er geen risico’s zijn verbonden aan sponsoring. “Stellen sponsors geen eisen aan bijvoorbeeld de doelgroepen van activiteiten?” Dat blijkt in de praktijk mee te vallen. Zo heeft de gemeente Binnenmaas al goede ervaringen met sponsoring, vertelt wethouder E. Lafeber. Het plaatselijke jazzfestival, gesponsord door de Rabobank, was een groot succes.

Dirk Noordman

Creatieve oplossingen

Ook andere aanwezigen hebben ervaring met creatieve oplossingen voor cultuurparticipatie. Via onder meer woningcorporaties, het MKB en grotere bedrijven. Dergelijk cultureel ondernemerschap vergt wel goede contacten en het professioneel organiseren van netwerken, is de conclusie.

Of het voldoende is om de kwaliteit van cultuurparticipatie te borgen is nog onduidelijk. De stelling ‘Gemeenten zijn in staat de verantwoordelijkheid voor cultuurparticipatie te dragen’, levert een unaniem ‘ja’ op. Maar over of gemeenten dit alleen in lokaal of regionaal verband kunnen en wat dat betekent voor de kwaliteit van het aanbod, zijn de meningen verdeeld. Sommige gemeenten maken zich geen zorgen, andere verwachten dat het aanbod hoe dan ook minder zal worden. Gemeenten willen wel verantwoordelijkheid in organisatie overnemen; in financiële zin is dat moeilijk.

Wensen

De deelnemers hebben dan ook nog genoeg wensen voor de provincie. Als voorzitter Maes de aanwezigen vraagt, om één wens naar de provincie te uiten, stromen de ideeën de zaal in. Een aanwezige roept de gedeputeerde op om cultuur te integreren in andere beleidsterreinen, zoals media en water. Anderen pleiten voor het fiscaal aftrekbaar maken van cultuurbestedingen voor bedrijven. Blijvende inzet op cultuureducatie, wordt belangrijk gevonden, net als ‘deskundigheid in fondsenwerving’ en ‘het behoud van cultuurnetwerkers’. Of zoals één deelnemer het verwoordt: ‘Investeer in mensen en activiteiten, het cultureel erfgoed redt zich wel.’

‘Investeer in mensen en activiteiten, het cultureel erfgoed redt zich wel’

De stellingen van het debat stonden op de tafelkleden zodat iedereen zich tijdens de lunch alvast kon voorbereiden.

Over sommige zaken zijn de aanwezigen eensgezind. Met de stelling dat regionale samenwerking juist nu nodig is, is niemand het oneens. Dat de kwaliteit van cultuurparticipatie moet worden geborgd, staat ook voor iedereen vast.

Over hoe dat moet gebeuren heeft Patrick Spekman die de bijeenkomst sluit met 'cabaret op maat', zo zijn eigen ideeën. In zijn samenvatting passeren alle hoogtepunten van de dag nog eens de revue. Van de presentaties in de vorm van pecha kucha's en de verbindingen die ter plekke ontstonden tot het scherpe optreden van de dagvoorzitter. De verkering tussen de RAS-regio's Rotterdam en Den Haag heeft ook indruk op hem gemaakt. "Dat is samenwerking." Zijn advies: "Ga ook gewoon vreemd. Met banken, bedrijven, met iedereen. Zo veel en zo vaak mogelijk." Dit om de kwaliteit van cultuurparticipatie in de toekomst te borgen.

Op de RAS Cultuurdag 2011 is gebleken dat gemeenten behoefte hebben aan (blijvende) ondersteuning van de provincie voor de uitvoering en organisatie van cultuurbeleid in de regio's. Er zijn zorgen geuit over de continuïteit van bestaande structuren die zorgen voor slagkracht en kwaliteit in de regio's. Cultuurnetwerkers spelen daarbij een belangrijke rol. Gemeenten gaven tevens aan dat zij de rol van de provinciale cultuurinstellingen belangrijk vinden, in de zin van ondersteuning bij bovenlokale samenwerking, kennisoverdracht en (educatieve) dienstverlening. Wanneer besloten wordt tot overdracht van taken van provincie naar gemeenten, dan is een redelijke overgangstermijn noodzakelijk aldus de gemeenten.

Wethouders en gedeputeerde hebben op de RAS Cultuurdag afgesproken een kort evaluatieonderzoek uit te voeren naar de opbrengsten van de RASsen cultuur en de uitkomsten daarvan te betrekken bij de uitwerking van de cultuurparagraaf in het Hoofdlijnenakkoord.

Cultuurnetwerker Jan Trompper aan het woord.